

ZATWIERDZONY
uchwała Gabinetu Ministrów Ukrainy
z dnia 21 lutego 2018 r. № 87
STANDARD STANU
wyszkolenie podstawowe

1. Niniejsza Norma Państwowa określa wymagania dotyczące obowiązkowych efektów uczenia się i kompetencji uczniów (Załącznik 1), łączny nakład ich pracy w podstawowym programie nauczania szkoły podstawowej (Załącznik 2) oraz formę certyfikacji państwowej.

2. W niniejszej Normie Państwowej terminy mają następujące znaczenie:

1) wnioskodawca - wnioskodawca pierwszego stopnia pełnego liceum ogólnokształcącego;

2) szkolnictwo podstawowe - pierwszy poziom pełnego wykształcenia średniego ogólnokształcącego, który odpowiada pierwszemu poziomowi Krajowej Ramy Kwalifikacji. Pozostałe terminy są używane w znaczeniu nadawanym w Ustawach Ukrainy „O szkolnictwie”, „O szkolnictwie ogólnokształcącym” i innych normatywnych aktach prawnych.

3. Niniejsza Norma Stanowa stanowi podstawę do opracowywania programów edukacyjnych przez instytucje ogólnokształcących szkół średnich. Programy edukacyjne opracowane na podstawie standardowych programów edukacyjnych nie wymagają odrębnego zatwierdzenia przez Państwową Służbę Jakości Edukacji.

4. Celem edukacji podstawowej jest wszechstronny rozwój dziecka, jego uzdolnień, zdolności, kompetencji i umiejętności przekrojowych zgodnie z wiekiem i indywidualnymi cechami i potrzebami psychofizjologicznymi, kształtowanie wartości, rozwój samodzielności, kreatywności i ciekawości.

5. Szkolnictwo podstawowe ma takie cykle jak klasy 1-2 i 3-4, które uwzględniają wiek i potrzeby rozwojowe dzieci oraz umożliwiają przezwyciężanie różnic w osiągnięciach wynikających z gotowości do nauki.

6. Wymagania dotyczące obowiązkowych efektów uczenia się ustalane są z uwzględnieniem kompetencyjnego podejścia do uczenia się, które opiera się na kompetencjach kluczowych.

7. Kluczowe kompetencje obejmują:

1) biegłość w języku państwowym, na którą składa się umiejętność ustnego i pisemnego wyrażania swoich myśli, uczuć, jasnego i argumentacyjnego wyjaśniania faktów, a także zamiłowanie do czytania, poczucie piękna, świadomość roli języka w skutecznej komunikacji i ekspresja kulturowa, chęć posługiwania się językiem ukraińskim jako językiem ojczystym w różnych sytuacjach życiowych;

2) umiejętność porozumiewania się w języku ojczystym (w przypadku odmienności od państwowego) i obcym, co wiąże się z aktywnym posługiwaniem się językiem ojczystym w różnych sytuacjach komunikacyjnych, m.in. życia, procesu edukacyjnego, życia kulturalnego społeczności, umiejętność rozumienia prostych wyrażen w języku obcym, porozumiewać się w odpowiednich sytuacjach, doskonaląc umiejętności komunikacji międzykulturowej;

3) kompetencji matematycznych, polegających na identyfikowaniu prostych zależności matematycznych na świecie, modelowaniu procesów i sytuacji za pomocą zależności i pomiarów matematycznych, świadomości roli wiedzy i umiejętności matematycznych w życiu osobistym i społecznym;

4) kompetencje z zakresu nauk przyrodniczych, inżynierskich i technologicznych, polegające na kształtowaniu ciekawości, chęci poszukiwania i proponowania nowych pomysłów, indywidualnie lub w grupach do obserwacji i badań, formułowania założeń i wyciągania wniosków na podstawie eksperymentów, poznawania siebie a światem poprzez obserwację i badania;

5) innowacyjność, która polega na otwartości na nowe pomysły, inicjowaniu zmian w otoczeniu (klasie, szkole, społeczności itp.), kształtowaniu wiedzy, umiejętności, postaw, które są podstawą podejścia kompetencyjnego, zapewniają dalszą zdolność do skutecznego uczenia się , prowadzić działalność zawodową, czuć się częścią społeczności i uczestniczyć w jej sprawach;

6) kompetencje środowiskowe, na które składa się świadomość podstaw zarządzania środowiskiem, przestrzeganie zasad zachowań ekologicznych, oszczędne korzystanie z zasobów naturalnych, zrozumienie znaczenia ochrony przyrody dla zrównoważonego rozwoju społeczeństwa;

7) kompetencje informacyjno-komunikacyjne, polegające na opanowaniu podstaw kompetencji cyfrowych dla rozwoju i komunikacji, umiejętność bezpiecznego i etycznego korzystania ze środków informacyjno-komunikacyjnych w uczeniu się i innych sytuacjach życiowych;

8) kształcenie ustawiczne, które polega na doskonaleniu umiejętności niezbędnych do dalszej nauki, organizowaniu własnego środowiska uczenia się, zdobywaniu nowych informacji do wykorzystania ich do oceny potrzeb edukacyjnych, określaniu własnych celów edukacyjnych i sposobów ich osiągnięcia, nauce samodzielnej pracy i grupa;

9) kompetencje obywatelskie i społeczne związane z ideami demokracji, sprawiedliwości, równości, praw człowieka, dobrobytu i zdrowego stylu życia, świadomości równych praw i możliwości współpracy z innymi dla osiągnięcia wspólnego celu, aktywności w życiu klasowym i szkolnym, poszanowania prawa innych, umiejętność działania w sytuacjach konfliktowych, w których występują różne formy dyskryminacji, docenianie różnorodności kulturowej różnych narodów i identyfikowania się jako obywatele Ukrainy, troska o zdrowie własne i innych, zdrowy styl życia;

10) kompetencje kulturowe, które polegają na zaangażowaniu w różne rodzaje twórczości artystycznej (sztuki piękne, muzyczne i inne) poprzez ujawnianie i rozwijanie naturalnych zdolności, twórczego wyrażania osobowości;

11) przedsiębiorczość i kompetencje finansowe, polegające na inicjatywie, chęci wzięcia odpowiedzialności za własne decyzje, umiejętności organizowania swoich działań w celu osiągnięcia celów, świadomości wartości etycznych efektywnej współpracy, chęci realizacji zainicjowanych pomysłów, podejmowania własnych decyzji.

8. Podstawą kształtowania kompetencji kluczowych jest doświadczenie uczniów, ich potrzeby motywujące do nauki, wiedza i umiejętności, które kształtują się w różnych środowiskach wychowawczych (szkoła, rodzina), różnych sytuacjach społecznych i warunkują kształtowanie się wobec nich postaw.

9. Wspólne dla wszystkich kompetencji kluczowych są takie umiejętności, jak czytanie ze zrozumieniem, umiejętność wyrażania opinii ustnie i pisemnie, myślenie krytyczne i systematyczne, kreatywność, inicjatywa, umiejętność logicznego uzasadniania stanowiska, umiejętność konstruktywnego zarządzania emocjami, ocena ryzyka, podejmować decyzje, podejmować decyzje, rozwijać się, aby łączyć problemy, współpracować z innymi osobami.

10. Wymagania dotyczące obowiązkowych efektów uczenia się i kompetencji uczniów określają następujące obszary kształcenia:

język i literatura (język i literatura ukraińska, języki i literatura odpowiednich ludów tubylczych i mniejszości narodowych, nauczanie języków obcych);

matematyczny;

naturalny;

techniczny;

Informatyka;

społeczne i zdrowotne;

cywilne i historyczne;

artystyczny;

wychowanie fizyczne.

11. Potencjał kompetencyjny każdego pola edukacyjnego zapewnia kształtowanie wszystkich kompetencji kluczowych.

Dla każdego kierunku kształcenia określa się cel i ogólne efekty uczenia się uczniów jako całości. Regulują one obowiązkowe efekty uczenia się uczniów, które są podstawą ich dalszego kształcenia na kolejnych poziomach liceum ogólnokształcącego.

12. Edukacja językowa i literaturowa obejmuje język i literaturę ukraińską, języki i literaturę odpowiednich ludów tubylczych i mniejszości narodowych, edukację języków obcych.

Celem studiowania języka i literatury ukraińskiej, języków i literatur poszczególnych ludów tubylczych i mniejszości narodowych jest kształtowanie kompetencji komunikacyjnych, czytania i innych kluczowych; rozwój osobowości uczniów za pomocą różnych rodzajów aktywności mowy; umiejętność porozumiewania się w języku ukraińskim, językach odpowiednich rdzennych ludów i mniejszości narodowych w celu duchowego, kulturowego i narodowego wyrażania siebie, posługiwania się nimi w życiu osobistym i publicznym, dialogu międzykulturowego; wzbogacenie doznań emocjonalnych i sensorycznych, rozwój mowy i zdolności twórczych.

Potent:

współdziała ustnie z innymi, postrzega i wykorzystuje informacje do osiągnięcia celów życiowych w różnych sytuacjach komunikacyjnych;

dostrzega, analizuje, interpretuje, krytycznie ocenia informacje zawarte w różnego rodzaju tekstach, tekstach medialnych i wykorzystuje je do wzbogacania swoich doświadczeń;

wyraża myśli, uczucia i postawy, współdziała z innymi na piśmie i w czasie rzeczywistym, przestrzega norm języka literackiego;

bada mowę indywidualną pod kątem własnej twórczości językowej, obserwuje zjawiska językowe, analizuje je.

Celem nauczania języków obcych jest kształtowanie kompetencji komunikacyjnych w zakresie języka obcego do bezpośredniej i pośredniej komunikacji międzykulturowej, co zapewnia rozwój innych kompetencji kluczowych oraz zaspokojenie różnorodnych potrzeb życiowych ucznia.

Potent:

dostrzega informacje wyrażone w języku obcym w warunkach bezpośredniej i pośredniej komunikacji międzykulturowej oraz krytycznie je ocenia;

rozumie czytane teksty obce różnego rodzaju dla informacji lub satysfakcji emocjonalnej, wykorzystuje czytane informacje i krytycznie je ocenia;

przekazuje informacje, wyraża myśli, uczucia i postawy, wchodzi w interakcję z innymi ustnie, pisemnie oraz w czasie rzeczywistym, posługując się językiem obcym.

13. Celem edukacji matematycznej jest kształtowanie matematyki i innych kompetencji kluczowych; rozwój myślenia, umiejętność rozpoznawania i modelowania procesów i sytuacji

życia codziennego, które można rozwiązać metodami matematycznymi, a także umiejętność dokonywania świadomych wyborów.

Petent:

badania sytuacje i identyfikuje problemy, które można rozwiązać metodami matematycznymi; modeluje procesy i sytuacje, opracowuje strategie (plany) rozwiązywania różnych problemów; krytycznie ocenia dane, przebieg i wynik rozwiązywania zadań edukacyjnych i praktycznych; wykorzystuje doświadczenie zajęć matematycznych do poznawania otaczającego świata.

14. Celem edukacji przyrodniczej jest kształtowanie kompetencji w zakresie nauk przyrodniczych, inżynierijno-technicznych, środowiskowych i innych kluczowych kompetencji poprzez opanowanie wiedzy, umiejętności i metod działania, rozwijanie umiejętności zapewniających udaną interakcję z naturą, stanowiących podstawę naukowego światopoglądu oraz krytyczne myślenie, kształtowanie odpowiedzialnych, bezpiecznych i ekologicznych zachowań uczniów na świecie w oparciu o świadomość zasad zrównoważonego rozwoju.

Petent:

odkrywa świat przyrody, zdobywa doświadczenie w jej badaniu, szuka odpowiedzi na pytania, obserwuje otaczający świat, eksperymentuje i tworzy modele uczenia się, wykazuje ciekawość i lubi poznawać przyrodę;

przetwarza i systematyzuje informacje o treści przyrodniczej pozyskiwane z dostępnych źródeł i przedstawia je w różnych formach;

ma świadomość różnorodności przyrody, relacji jej obiektów i zjawisk, wyjaśnia rolę nauk przyrodniczych i techniki w życiu człowieka, zachowuje się odpowiedzialnie w świecie;

krytycznie ocenia fakty, łączy nowe doświadczenia z dotychczasowymi i twórczo wykorzystuje je do rozwiązywania naturalnych problemów.

15. Celem edukacji technologicznej jest kształtowanie kompetencji inżynierijno-technicznych i innych kluczowych kompetencji, umiejętności zmieniania świata poprzez nowoczesną technologię bez szkody dla niego, wykorzystywania technologii do samorealizacji, kulturowego i narodowego wyrażania siebie.

Petent:

uosabia kreatywny pomysł w gotowym produkcie;

dba o własne życie, zaspokajając potrzeby własne i otoczenia;

efektywnie wykorzystuje naturalne materiały, dbając o otaczający świat;

praktykuje i twórczo stosuje tradycyjne i nowoczesne rzemiosło.

16. Celem edukacji informacyjnej jest rozwijanie kompetencji informacyjno-komunikacyjnych i innych kompetencji kluczowych, umiejętności rozwiązywania problemów z wykorzystaniem urządzeń cyfrowych, technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz krytycznego myślenia dla rozwoju, twórczej ekspresji, dobrego samopoczucia osobistego i społecznego, bezpieczeństwa i działania w zakresie umiejętności etycznych w społeczeństwie informacyjnym.

Petent:

znajduje, przesyła, przekształca, analizuje, podsumowuje i systematyzuje dane, krytycznie ocenia informacje w celu rozwiązania problemów życiowych;

tworzy produkty informacyjne i programy do skutecznego rozwiązywania problemów, kreatywnego wyrażania siebie, indywidualnie i wspólnie, z urządzeniami cyfrowymi i bez nich;

świadomie korzysta z technologii informacyjno-komunikacyjnych i urządzeń cyfrowych w celu dostępu do informacji, komunikacji i współpracy jako twórca i (lub) konsument, a także samodzielnie opanowuje nowe technologie;

ma świadomość konsekwencji korzystania z technologii informatycznych dla siebie, społeczeństwa, świata i zrównoważonego rozwoju, przestrzega etycznych, międzykulturowych i prawnych norm interakcji informacyjnej.

17. Celem edukacji społecznej i zdrowotnej jest kształtowanie kompetencji społecznych i innych kompetencji kluczowych, aktywności obywatelskiej, przedsiębiorczości, rozwijanie samodzielności poprzez identyfikację osobistą, stosowanie zdrowych i bezpiecznych zachowań, zachowanie zdrowia własnego i innych, a także -byt i zrównoważony rozwój.

Potent:

dba o zdrowie i bezpieczeństwo osobiste, reaguje na działania zagrażające życiu, zdrowiu, dobremu samopoczuciu;

identyfikuje alternatywy, przewiduje konsekwencje, podejmuje decyzje na rzecz zdrowia, dobrego samopoczucia, bezpieczeństwa osobistego i innych;

dokonuje świadomych wyborów na rzecz zdrowego stylu życia, analizuje i ocenia konsekwencje i zagrożenia;

jest przedsiębiorczy i zachowuje się etycznie w celu poprawy zdrowia, bezpieczeństwa i samopoczucia.

18. Celem edukacji obywatelskiej i historycznej jest kształtowanie kompetencji obywatelskich i innych, tożsamości i gotowości do zmian poprzez zrozumienie związków między życiem przeszłym a obecnym, aktywne obywatelstwo w demokracji, poszanowanie praw i wolności człowieka, tolerancja innych, zdobywanie doświadczenie życia w społeczeństwie, z uwzględnieniem zasad demokratycznych.

Potent:

ustala związki między wydarzeniami, działaniami ludzi i ich rezultatami w czasie, wyjaśnia znaczenie pamiętnych dat (wydarzeń) dla siebie i innych obywateli Ukrainy;

porusza się w znajomym środowisku społecznym, włącza się w jego rozwój, wyjaśnia wpływ na nie przyrody i działalności człowieka;

pracuje z różnymi źródłami informacji społecznych i historycznych, analizuje treść źródeł, krytycznie je ocenia;

podsumowuje informacje z różnych źródeł, opowiadając o przeszłości i teraźniejszości;

przedstawia uzasadnione sądy dotyczące znanych faktów i postaci historycznych, a także wydarzeń z życia publicznego;

ma rozwinięte poczucie własnej wartości, działa z poszanowaniem własnych praw i wolności, szanuje prawa i godność innych, przeciwdziała dyskryminacji i nierównemu traktowaniu jednostki;

realizuje się jako obywatel Ukrainy, analizuje kulturowe i historyczne podstawy własnej tożsamości, docenia wartość różnorodności kulturowej;

przestrzega zasad obywatelstwa demokratycznego, bierze czynny udział w życiu społeczności szkolnej, społeczności lokalnej.

19. Celem edukacji artystycznej jest kształtowanie kompetencji kulturowych i innych, wartości w procesie poznawania sztuki oraz artystycznego i twórczego wyrażania siebie w życiu osobistym i publicznym, poszanowania narodowego i światowego dziedzictwa artystycznego.

Potent:

ujawnia myślenie artystyczne, asocjacyjne w procesie działalności artystycznej i twórczej poprzez sztuki piękne, muzyczne i inne;

uczy się sztuki, interpretuje obrazy artystyczne, zdobywa doświadczenia emocjonalne i zmysłowe, wykazuje wartościowy stosunek do sztuki;

poznaje siebie poprzez działania artystyczne i twórcze oraz sztukę.

20. Celem wychowania fizycznego jest kształtowanie kompetencji społecznych i innych kluczowych kompetencji, trwała motywacja uczniów do uprawiania kultury fizycznej i sportu w celu zapewnienia harmonijnego rozwoju fizycznego, zwiększenia możliwości funkcjonalnych organizmu, poprawy witalnych zdolności motorycznych.

Petent:

regularnie uprawiający aktywność fizyczną, kulturę fizyczną i sport; demonstruje zdolności motoryczne i wykorzystuje je w różnych sytuacjach życiowych;

dobiera ćwiczenia fizyczne zwiększające poziom sprawności fizycznej;

kieruje się zasadami bezpiecznej i fair play, potrafi walczyć, wygrywać i przegrywać; ma świadomość znaczenia ćwiczeń dla zdrowia, satysfakcji emocjonalnej, temperamentu, autoekspresji i interakcji społecznych.

21. Podstawa programowa szkolnictwa podstawowego określa łączny nakład pracy uczniów i daje całościowy obraz treści i struktury kształcenia podstawowego jako pierwszego poziomu ogólnokształcącego liceum, ustala stosunek godzinowy między latami edukacyjnymi, określa maksymalny tygodniowy nakład pracy rocznie liczbą godzin według kierunków kształcenia.

Dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (z wadami wzroku, słuchu, narządu ruchu, rozwoju intelektualnego, z ciężkimi zaburzeniami mowy, upośledzeniem umysłowym), którzy pobierają edukację podstawową w specjalnych placówkach (klasach) ogólnokształcących szkół średnich, podstawa programowa określa liczbę godzin pracy korekcyjna i rozwojowa.

22. W podstawowym programie nauczania są cztery opcje:

dla liceów ogólnokształcących z językiem wykładowym ukraińskim;

dla placówek ogólnokształcących szkół średnich z nauczaniem w języku odpowiedniej ludności rdzennej lub mniejszości narodowej;

dla specjalnych placówek (klas) ogólnokształcących szkół średnich z ukraińskim językiem nauczania dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;

dla specjalnych placówek (klas) ogólnokształcących szkół średnich z nauczaniem w języku odpowiedniej ludności rdzennej lub mniejszości narodowej.

23. Placówki ogólnokształcące z nauczaniem w języku ludności rdzennej lub mniejszości narodowej samodzielnie rozdzielają nakład pracy między język ludności rdzennej lub mniejszości narodowej a język obcy, odzwierciedlając to w programie nauczania.

Zgodnie z decyzją rady pedagogicznej, w szczególności, gdy język mniejszości narodowej jest językiem urzędowym UE, język ten może być również nauczany jako język obcy. Język ukraiński jako język państwowy w takich placówkach ogólnokształcących szkół średnich jest nauczany według programów edukacyjnych, które uwzględniają przygotowanie językowe uczniów oraz relacje między językiem ojczystym a językiem państwowym.

24. W oparciu o podstawę programową można przeprowadzić pełną lub częściową integrację różnych kierunków kształcenia, co znajduje odzwierciedlenie w standardowych programach edukacyjnych, programie edukacyjnym placówki ogólnokształcącej szkoły średniej. W procesie integracji liczba godzin dydaktycznych przewidzianych na studia na każdym kierunku kształcenia jest redystrybuowana w taki sposób, aby ich łączna wartość nie uległa zmniejszeniu.

Treść edukacji przyrodniczej, społecznej i zdrowotnej, obywatelskiej i historycznej, technologicznej, informacyjnej jest zintegrowana w różne kombinacje ich komponentów, tworząc zintegrowane przedmioty i kursy, których wykaz i nazwy są określone w typowych programach edukacyjnych, programach edukacyjnych liceów ogólnokształcących Edukacja.

25. Program podstawowy składa się z elementów niezmiennych i zmiennych. Składnik niezmienny jest obowiązkowy dla wszystkich szkół ogólnokształcących, niezależnie od ich podporządkowania i formy własności. Wykluczenie z niezmiennego komponentu któregośkolwiek z kierunków kształcenia jest niedopuszczalne, gdyż narusza integralność edukacji podstawowej i ciągłość z zasadniczym ogólnokształcącym kształceniem średnim. Niezmienny składnik podstawy programowej dla placówek (zajęć) specjalnych przewiduje pracę korekcyjną i rozwojową, której kierunki i treść ustala się z uwzględnieniem specyfiki rozwoju psychofizycznego dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Każdy kierunek kształcenia przewiduje obowiązkową pracę korekcyjną i rozwojową. Składnik zmienny podstawy programowej jest dystrybuowany przez szkołę średnią ogólnokształcącą samodzielnie, z uwzględnieniem specyfiki organizacji procesu edukacyjnego i indywidualnych potrzeb edukacyjnych uczniów i znajduje odzwierciedlenie w programie edukacyjnym tej placówki.

26. Zmienność treści nauczania podstawowego zapewnia także wprowadzenie rezerwy czasu w programie edukacyjnym liceum ogólnokształcącego, co przyczynia się w szczególności do zaspokojenia potrzeb edukacyjnych uczniów, wyrównania ich osiągnięć, rozwoju przekrojów umiejętności.

27. Placówki ogólnokształcące z nauczaniem w językach ludów rdzennych i mniejszości narodowych mogą dodatkowo wykorzystywać godziny zmiennego składnika podstawy programowej do realizacji sektora edukacji językowej i literackiej.

28. Państwowe zaświadczenie uczniów odbywa się w formie prac kontrolnych w celu monitorowania jakości działalności edukacyjnej placówek ogólnokształcących i/lub jakości kształcenia.

Załącznik 1

do Standardu

WYMAGANIA

do wymaganych efektów nauczania

Ogólne rezultaty nauczania	Wymagane efekty nauczania	
	1 – 2 klasa	3 – 4 klasa

I. Edukacja językowa i literacka

Język i literatura ukraińska, języki i literatura etniczna i mniejszości narodowych.

Interakcja werbalna, percepcja i wykorzystanie informacji

osiąganie celów życiowych w różnych sytuacjach komunikacyjnych

Otrzymuje informacje ustne	dostrzega informacje ustne; przesłuchuje, okazując uwagę; odpowiada odpowiednio	krytycznie postrzega informacje, aby osiągnąć różne cele; wyjaśnia informacje w danej sytuacji
----------------------------	---	--

Konwertuje informacje ustne na różne formy wiadomości	odtwarza główną treść wiadomości ustnej zgodnie z celem; rysuje / wybiera ilustracje na podstawie tego, co słycać; przekazuje informacje graficznie	na podstawie wysłuchanych tworzy schematy skojarzeniowe, tabele; zwięźle i selektywnie przekazuje znaczenie tego, co słyszymy; powtarza tekst do różnych zadań
Najważniejsze informacje	podkreśla interesujące informacje; przekazuje to innym	pozyskuje niezbędne informacje z różnych źródeł ustnych, w tym tekstów medialnych, aby stworzyć własną wypowiedź w określonym celu
Analizuje i interpretuje informacje ustne	rozpoznaje kluczowe słowa i frazy w komunikacji ustnej, podkreśla je swoim głosem we własnej mowie; wyjaśnia, dlaczego informacje były interesujące; z pomocą nauczyciela znajduje oczywiste idee w prostych tekstach, tekstach medialnych	identyfikuje i omawia cele, główne idee i indywidualne szczegóły informacji ustnej; wyjaśnia treść i formę tekstów, w szczególności tekstów medialnych, łączy, porównuje z własnymi obserwacjami, doświadczeniami życiowymi, uwzględnia poglądy innych
Ocenia informacje ustne	wyraża opinie na temat komunikacji ustnej, tekstu prostego, tekstu medialnego; próbuje wyjaśnić swoje preferencje; apele do dorosłych o potwierdzenie prawdziwości informacji	wyraża swój stosunek do komunikacji ustnej, prostego tekstu, tekstu medialnego, uzasadnia opinie oparte na osobistym doświadczeniu; określa stanowisko rozmówcy, zgadza się z nim lub mu zaprzecza
Wyraża i broni własnych poglądów	wyraża własne poglądy na temat dyskusji; stara się, aby wypowiedź była zrozumiała i interesująca dla innych; poprawnie wymawia popularne słowa	wyraża własne poglądy, potwierdza je przykładami, uwzględnia poglądy innych; przestrzega najważniejszych zasad wymowy literackiej, wyrażając własne poglądy
Używa środków werbalnych i niewerbalnych do przedstawiania swoich myśli	rozpoznaje emocje rozmówców, wykorzystuje znane środki werbalne i niewerbalne do przekazywania emocji i nastroju; rozpoznaje wyrażenia figuratywne i	dobiera środki komunikacji werbalnej i niewerbalnej, odpowiednio wykorzystuje je do komunikacji i tworzenia prostych tekstów medialnych zgodnie z celem komunikacyjnym;

	wyjaśnia, że pomagają sobie wyobrazić; tworzy proste teksty medialne	wypowiada z prawidłową intonacją inną w celu wyrażenia zdania; posługuje się we własnej mowie środkami wyrazu artystycznego w utworach różnych gatunków
Reguluje własny stan emocjonalny	opowiada o własnych uczuciach i emocjach z tego, co usłyszał/zobaczył; komunikuje się grzecznie	opisuje własne emocje i emocje rozmówcy z tego, co usłyszał/zobaczył; właściwie posługuje się formułami etykiety mowy we własnej mowie

Percepcja, analiza, interpretacja, krytyczna ocena

informacje w tekstach różnego rodzaju, tekstach medialnych i

użyj go, aby wzbogacić swoje wrażenia

Akceptuje tekst	przewiduje okładkę, tytuł i ilustracje, które zostaną omówione w książeczce dla dzieci; czyta na głos poprawnie, świadomie, całymi słowami, proste w treści i formie teksty; rozumie rzeczywiste znaczenie tego, co jest czytane	przewiduje treść książki dla dzieci według okładki, tytułu, ilustracji i adnotacji; ma pełne umiejętności czytania (na głos i po cichu), co pozwala zrozumieć różne rodzaje tekstów
Analizuje i interpretuje tekst	łączy informacje z tekstu z odpowiednimi sytuacjami życiowymi; rozróżnia w tekście pierwotną i wtórną; określa tematykę dzieła sztuki, a także prosty tekst medialny	łączy elementy informacji w całościowy obraz; rozróżnia fakty i opinie o tych faktach; formułuje bezpośrednie wnioski na podstawie informacji zawartych w tekście; definiuje formę i wyjaśnia treść prostych tekstów medialnych
Wzbogaca doznania estetyczne i emocjonalno-sensoryczne	opowiada o własnych uczuciach i emocjach z przeczytanego tekstu; odtwarza emocje postaci literackich podczas inscenizacji	opisuje stan emocjonalny bohaterów, współczuje
Ocenia tekst	wyraża własne preferencje co do treści czytanych utworów, postaci literackich, stara się	wyraża własny stosunek do dzieł, postaci literackich, obiektów sztuki i otaczającego go świata,

	wyjaśnić, co mu się podoba, a czego nie; opiniuje proste teksty medialne	wygłasza proste argumenty na temat własnych myśli, posługując się tekstem, własnym doświadczeniem i innymi źródłami; opisuje wrażenie treści i formy tekstu medialnego
Wybiera teksty do przeczytania	wybiera książkę do przeczytania; wyjaśnia swój wybór	ustala cel czytania (dla zabawy, rozrywki, szukania potrzebnych informacji) i dobiera odpowiednie teksty
Konwertuje informacje	na podstawie tekstu rysuje/wybiera ilustracje, przechwytuje informacje graficznie	tworzy plan, tabelę, model na podstawie tekstu
Czyta twórczo	eksperymenty z tekstem (zmiany zakończenia, miejsca, improwizacje z liniami podczas inscenizacji itp.)	eksperymentuje z tekstem (zmienia fabułę, powtarza tekst z innej pozycji, dodaje postaci, improwizuje podczas inscenizacji)

Wyrażanie myśli, uczuć i postaw, interakcja z innymi osobami na piśmie i w czasie rzeczywistym, przestrzeganie norm języka literackiego

Tworzy pisemne oświadczenia	pisze pismem odręcznym, scalonym, czytelnym; tworzy małe i proste w treści wypowiedzi, spisuje je; poprawnie pisze słowa, które są pisane tak, jak są wymawiane; tworzy proste teksty medialne z pomocą innych	pisze odręcznym pismem czytelnym w tempie pozwalającym na zapisanie własnej opinii i informacji z różnych źródeł; tworzy wypowiedzi, spisuje je z uwzględnieniem celu i adresata oraz przestrzegając norm języka literackiego, posługuje się słownikiem ortograficznym; tworzy teksty różnych typów i gatunków (bajka, opowieść, opis, rozumowanie); tworzy proste teksty medialne, stosuje różne formy ich prezentacji
Interakcje w czasie rzeczywistym	wymienia krótkie pisemne wiadomości	tworzy krótkie posty do chronionych zasobów, w tym stronę internetową instytucji szkolnictwa średniego ogólnokształcącego,

Redaguje teksty pisane	samodzielnie lub z pomocą nauczyciela sprawdza, co jest napisane, identyfikuje i koryguje braki w piśmie; omawia stworzony tekst i poprawia go z pomocą innych	znajduje i poprawia błędy ortograficzne, w szczególności z wykorzystaniem wiedzy o budowie wyrazów; analizuje i poprawia tworzony tekst zgodnie z celem komunikacji, sprawdza czytelność tego, co jest napisane
------------------------	--	---

Badanie mowy indywidualnej, użycie języka dla własnej twórczości językowej, obserwacja językowych zjawiska, ich analiza

Bada zjawiska językowe	obserwuje jednostki i zjawiska językowe, odkrywa pewne wzorce relacji dźwięków i liter, znaczenie słów, ich formę gramatyczną i rolę w zdaniu; obserwuje własną mowę i mowę innych, poprawia własną mowę z pomocą innych	analizuje znaczenie wyrazów z uwzględnieniem kontekstu, struktury wyrazu, sprawdza własne rozumienie znaczenia wyrazu w słownikach; używa we własnej mowie słów o znaczeniu przenośnym, synonimów i antonimów, frazeologii, aby osiągnąć cel komunikacji; poprawnie posługuje się formami gramatycznymi części mowy; poprawnie pisze różne typy zdań w celu wyrażenia
Wykorzystuje znajomość języka w kreatywności mowy	eksperymenty z dźwiękami, słowami, frazami w grach językowych; analizuje mowę postaci literackich z pomocą nauczyciela	tworzy proste gry językowe, krzyżówki, łamigłówki, eksperymentując z dźwiękami, słowami, zwrotami; podkreśla cechy swojej mowy (ulubione słowa, frazy); obserwuje ich wpływ na rozmówców; poprawia swoją mowę

Nauczanie języków obcych. Postrzeganie informacji wyrażonych w języku obcym w zakresie międzykulturowym bezpośrednim i pośrednim komunikacja i krytyczna ocena informacji

Otrzymuje informacje ustne	rozumie krótkie, proste pytania, stwierdzenia,	identyfikuje w wiadomościach ustnych
----------------------------	--	--------------------------------------

	prośby/instrukcje i odpowiada ustnie i/lub niewerbalnie	informacje dotyczące różnych zadań na znane tematy życia codziennego
Krytycznie ocenia informacje ustne	rozpoznaje znajome słowa i zwroty podczas percepcji informacji ustnej	rozumie znaczenie wypowiedzi ustnej w znanym, codziennym kontekście

Rozumienie czytanych tekstów obcych różnych typów dla informacji lub dla przyjemności, użyj czytać informacje i ich krytyczną ocenę

Akceptuje tekst	rozpoznaje znajome słowa na podstawie jasności	rozpoznaje znajome nazwy, słowa i elementarne zwroty w krótkich, prostych tekstach
Analizy odczytują informacje		definiuje w tekście informacje dotyczące różnych zadań na znane tematy życia codziennego

Udzielanie informacji, wyrażanie myśli, uczuć i postawa, interakcja z innymi ustnie, pisemnie i w czasie rzeczywistym, posługując się językiem obcym

Wykonuje interakcję ustną	pyta i przekazuje informacje o sobie i codziennych sprawach, używając krótkich, ciągłych wyrażen, a jeśli to konieczne, używając gestów	komunikuje się na znane tematy, odpowiada na proste stwierdzenia dotyczące pilnych potrzeb i wyraża te potrzeby
Ustnie wyraża własne myśli, uczucia, postawy i stanowiska	opisuje siebie i swój stan w krótkich zdaniach	opowiada o ludziach, otaczającym ich świecie i życiu w prostych, osobnych zdaniach i wyraża swoją postawę
Przeprowadza pisemną interakcję	podaje najprostsze informacje o sobie na piśmie (notatka, ankieta)	żąda i podaje dane osobowe na piśmie za pomocą prostych słów, krótkich zdań i wyrażen regularnych
Wyraża na piśmie swoje myśli, uczucia, postawy i stanowiska	pisze krótkie frazy o sobie	dostarcza pisemnych informacji o sobie, otaczającym Cię świecie, życiu za pomocą prostych słów i wyrażen

Interakcje w czasie rzeczywistym	w razie potrzeby pisze krótkie frazy w czasie rzeczywistym, korzystając ze słownika	tworzy proste wiadomości w czasie rzeczywistym z kilkoma krótkimi zdaniami
----------------------------------	---	--

II. Edukacja matematyczna

Zbadaj sytuację i zidentyfikuj możliwe problemy rozwiązań za pomocą metod matematycznych

Wśród sytuacji życia codziennego rozpoznaje te, które rozwiązywane są metodami matematycznymi	Spośród sytuacji życiowych rozpoznaje te, które wymagają wyliczenia przedmiotów, pomiaru wielkości, obliczeń	rozpoznaje wśród sytuacji życiowych te związane z relacjami ilościowymi / formami przedmiotów na świecie
Bada, analizuje, ocenia dane i relacje między nimi w celu rozwiązywania problemów matematycznych	analizuje problematyczne sytuacje swojego życia; identyfikuje grupę powiązanych ze sobą wielkości do rozwiązywania codziennych problemów treści matematycznych	analizuje problematyczne sytuacje, które pojawiają się w życiu; opisuje problematyczne sytuacje życiowe za pomocą grupy wielkości, które są ze sobą powiązane
Przewiduje wynik problemu	przewiduje wynik działań arytmetycznych	przewiduje wynik rozwiązania sytuacji problemowej na podstawie własnych doświadczeń

Modelowanie procesów i sytuacji, opracowywanie strategii (planów) działań do rozwiązywania różnych problemów

Postrzega i przekształca informacje (usłyszane, widziane, czytane), buduje pomocniczy model sytuacji problemowej	zamienia informacje (odsluchane, widziane, czytane) na diagram, tabelę, schematyczny rysunek	konwertuje informacje (zastyszane, widziane, czytane) na różne sposoby w diagram, tabelę, schematyczny rysunek
Opracowuje strategie rozwiązywania sytuacji problemowych	wybiera kolejność działań w celu rozwiązania sytuacji problemowej	wybiera sposób (sposoby) rozwiązania sytuacji problemowej
Symuluje proces rozwiązywania sytuacji problemowej i wdraża go	dobiera dane liczbowe niezbędne i wystarczające do udzielenia odpowiedzi na konkretne pytanie; określa działanie (działania) w celu rozwiązania sytuacji problemowej, wykonuje je	dobiera dane niezbędne i wystarczające do rozwiązania sytuacji problemowej; uzasadnia wybór działań w celu rozwiązania sytuacji problemowej; rozwiązuje

		sytuację problemową na różne sposoby
--	--	--------------------------------------

Krytyczna ocena danych, procesu i wyników

rozwiązywanie problemów edukacyjnych i praktycznych

Ocenia dane o sytuacji problemowej, niezbędne i wystarczające do jej rozwiązania	określa wystarczalność danych do rozwiązania sytuacji problemowej	wykorzystuje znane środki, aby wybrać dane niezbędne do rozwiązania sytuacji problemowej
Ocenia różne sposoby rozwiązania sytuacji problemowej, wybiera racjonalny sposób jej rozwiązania	identyfikuje sposoby rozwiązania sytuacji problemowej	bada różne sposoby rozwiązania sytuacji problemowej, wybiera racjonalny sposób jej rozwiązania
Sprawdza zgodność otrzymanego wyniku z prognozą	porównuje wynik z prognozą	porównuje wynik z prognozą
Ocenia poprawność rozwiązania sytuacji problemowej; wykrywa i koryguje błędy	sprawdza poprawność wyniku operacji arytmetycznej; wykrywa i koryguje błędy	sprawdza poprawność rozwiązania sytuacji problemowej na różne sposoby; wykrywa i koryguje błędy

Wykorzystanie doświadczenia działalności matematycznej poznawać otaczający Cię świat

Analizuje przedmioty otaczającego świata i sytuacje, które pojawiają się w życiu	identyfikuje istotne, wspólne i wyróżniające cechy przedmiotów otaczającego świata; porównuje, grupuje i dzieli na grupy na wspólnych zasadach	identyfikuje znaczące, wspólne i charakterystyczne cechy obiektów matematycznych; porównuje, podsumowuje i klasyfikuje obiekty na zasadzie merytorycznej
Ustawia liczbę obiektów, odczytuje i zapisuje liczby, porównuje i organizuje je	liczy przedmioty, wskazuje wynik liczby; porównuje liczby do setki i porządkuje je	ustawia liczbę obiektów; wskazuje wynik liczenia liczb; porównuje liczby w granicach miliona i porządkuje je
Posiada umiejętności komputerowe, stosuje je w sytuacjach edukacyjnych i praktycznych	kalkuluje ustnie w dogodny dla siebie sposób w sytuacjach edukacyjnych i praktycznych	oblicza ustnie i pisemnie w różnych sytuacjach życiowych
Definiuje relacje przestrzenne	skupia się na płaszczyźnie i w przestrzeni; opisuje lub schematycznie przedstawia	skupia się na samolocie i w przestrzeni, porusza się po określonej trasie; planuje trasy podróży

	położenie, kierunek i ruch obiektów	
Rozpoznaje kształty geometryczne po ich zasadniczych cechach	rozpoznaje znane geometryczne figury płaskie i trójwymiarowe wśród obiektów otaczającego świata, na zdjęciach	rozpoznaje znane kształty geometryczne w kształtach o złożonym kształcie
Buduje, projektuje objekty	konstruuje płaskie i trójwymiarowe figury z improwizowanego materiału, tworzy modele rzeczywistych i wyimaginowanych obiektów	tworzy różne projekty z figur geometrycznych; buduje płaskie figury według ustalonych rozmiarów
Mierzy ilości	mierzy ilości za pomocą improwizowanych środków i przyrządów pomiarowych	określa wspólną właściwość obiektów otaczającego świata i interpretuje ją jako wartość do pomiaru i porównania
Wykorzystuje pojęcia i zależności algebraiczne do rozwiązania sytuacji problemowej; bada problemy	ustala związek między składnikami a wynikiem działania arytmetycznego	wykorzystuje relację między składnikami i wynik operacji arytmetycznej do rozwiązania sytuacji problemowej; używa symboli liter do zapisywania zdań matematycznych

III. Edukacja przyrodnicza

Odkrywanie świata przyrody, zdobywanie doświadczenia w jej badaniu, poszukiwaniach odpowiedzi na pytania, obserwacja otaczającego świata, eksperymentowanie i tworzenie modeli edukacyjnych, manifestacja ciekawość i czerpanie radości z poznawania przyrody

Identyfikuje i formułuje problemy badawcze	wybiera w najbliższym otoczeniu to, co jest ciekawe do odkrycia	wybiera w otaczającym go świecie lub z zaproponowanych pytań takie problemy, które można rozwiązać w sposób badawczy
Określa cel badania i stawia hipotezę	dobiera i wyjaśnia czynności do badania obiektów przyrodniczych; określa możliwe wyniki obserwacji/badań	określa cel obserwacji/badań; przewiduje możliwe wyniki obserwacji/badań
Plany badań	sugeruje/wybiera kolejność kroków podczas obserwacji/eksperymentu	ustala kolejność kroków podczas obserwacji/eksperymentu;

		dobiera niezbędne warunki badawcze
Obserwacje, eksperymenty, modele	eksploruje wybrane zjawiska przyrodnicze i obiekty z wykorzystaniem dostarczonych urządzeń, modeli	proceedzi obserwacje wybranych lub proponowanych zjawisk i obiektów przyrodniczych, prowadzi badania, tworzy modele edukacyjne
Analizuje i uzasadnia wyniki badań, formułuje wnioski	opisuje, czego nauczył się obserwując i eksperymentując	ustala związki między przedmiotami a zjawiskami przyrody; wyciąga wnioski z obserwacji i badań wspólnie z nauczycielem lub samodzielnie
Prowadzi samoanalizę działalności badawczej	opisuje i wyjaśnia, czego się nauczył; ciesząc się znajomością nowego rozumie, że błędy są integralną częścią wiedzy	identyfikuje czynniki sukcesu, analizuje błędy, które pojawiają się w trakcie badania, zmienia warunki lub kolejność działań w trakcie badania

Przetwarzanie i systematyzacja informacji o treści naturalnej, pozyskiwane z dostępnych źródeł i prezentujące je w różnych formach

Znajduje informacje i systematyzuje je	wyszukuje informacje o naturze	wyszukuje, systematyzuje (zgodnie z planem) informacje o otaczającym świecie; wykorzystuje urządzenia techniczne i urządzenia do wyszukiwania informacji
Konwertuje informacje z jednej formy do drugiej	przedstawia informacje o otaczającym nas świecie w formie rysunku, tabeli	przedstawia informacje w postaci rysunków, schematów, grafik, tekstu, prezentacji itp.

Świadomość różnorodności przyrody, relacji jej obiektów i zjawiska, wyjaśniające rolę nauk przyrodniczych i techniki w życiu ludzkie, odpowiedzialne zachowanie w przyrodzie

Identyfikuje relacje w przyrodzie i uwzględnia je w swojej pracy	identyfikuje i opisuje oczywiste powiązania w przyrodzie; wyjaśnia potrzebę uwzględniania ich w życiu człowieka	działa w otaczającym nas świecie, uwzględniając relacje między przedmiotami żywymi i nieożywionymi
--	---	--

Działa w otaczającym go świecie, rozumiejąc konsekwencje własnego zachowania	dba o czystość otaczającego go świata, dba o rośliny i zwierzęta	ustanawia powiązania między działalnością człowieka a stanem świata; opracowuje zasady postępowania w otaczającym świecie i ich przestrzega
Wykorzystuje wiedzę naukową do rozwiązywania problemów	podaje przykłady wykorzystania wynalazków ludzkości w życiu codziennym	wyjaśnia znaczenie wynalazków w życiu codziennym, chroniąc otaczający nas świat
Odpowiedzialne i oszczędne korzystanie z zasobów naturalnych	wyjaśnia potrzebę ochrony zasobów naturalnych i stara się to robić	określa przybliżony koszt zasobów naturalnych wykorzystywanych w rodzinie, sposoby ich ograniczania

Krytyczna ocena faktów, połączenie nowych doświadczeń z wcześniej nabytym i kreatywnym wykorzystaniem go do rozwiązywanie problemów naturalnych

Identyfikuje problem poprzez skorelowanie nowych faktów z wcześniejszym doświadczeniem	rozdziela problemy na świecie związane z działalnością człowieka	wyjaśnia znaczenie tego, co studiuje dla własnego życia, rozróżnia podstawowe i drugorzędne
Krytycznie ocenia problem	rozumie problem w otaczającym świecie; zastanawia się, co wiadomo o tym problemie i jak go rozwiązać	identyfikuje w problemie znane i nieznanne, wyraża dowody na słuszność orzeczeń
Zbiera i klasyfikuje przedmioty na całym świecie	znajduje wspólne i charakterystyczne cechy przedmiotów; grupuje obiekty na całym świecie według jednej lub więcej cech	klasyfikuje obiekty otaczającego świata według kilku cech i właściwości
Generuje nowe pomysły na rozwiązanie problemu	oferuje różne sposoby wykorzystania przedmiotów świata	oferuje własny sposób rozwiązania wybranego lub zaproponowanego problemu

IV. Edukacja technologiczna

Ucieleśnienie kreatywnego pomysłu w gotowej produkcie

Planuje własne działania związane z wytwarzaniem produktów	z pomocą dorosłych lub samodzielnie planuje własne działania na rzecz	wybiera przedmiot pracy i przewiduje efekt końcowy własnych działań;
--	---	--

	wytworzenia produktu, przewiduje efekt końcowy	samodzielnie planuje kolejność operacji technologicznych podczas wytwarzania produktu
Czyta i opracowuje obrazy graficzne	odczytuje i analizuje obrazy graficzne z pomocą osób dorosłych i wykorzystuje je w procesie	odczytuje i analizuje obrazy graficzne; wykonuje proste obrazy geometryczne i kieruje się nimi w procesie pracy
Dobiera materiały i technologie do wykonania wyrobu	z pomocą dorosłych lub samodzielnie dobiera materiały budowlane i technologie do wykonania wyrobu	samodzielnie dobiera materiały i technologie do wykonania wyrobu
Modeluje, projektuje i wytwarza produkt	modeluje, projektuje i wykonuje produkt z gotowych elementów przy pomocy osób dorosłych; produkuje i ozdabia produkt przy pomocy osób dorosłych	modeluje, projektuje i wytwarza produkt z gotowych elementów; produkuje i wykańcza produkt znanymi technologiami
Ocena i prezentuje wyniki własnych lub zbiorowych działań	ocenia i prezentuje wyniki własnych lub zbiorowych działań z pomocą osób dorosłych	prezentuje uzyskany wynik własnej lub zbiorowej działalności i próbuje go ocenić

Dbanie o własne życie, zaspokajanie własnych potrzeb i potrzeby otoczenia

Wykorzystuje operacje technologiczne tradycyjnego i nowoczesnego rzemiosła	wykonuje proste operacje technologiczne tradycyjnego i nowoczesnego rzemiosła z pomocą osób dorosłych lub samodzielnie	samodzielnie wykonuje proste operacje technologiczne rzemiosła tradycyjnego i nowoczesnego
Tworzy produkt wykorzystując technologie tradycyjnego i nowoczesnego rzemiosła	obserwuje proces wytwarzania produktu przez rzemieślników ludowych; tworzy produkt z pomocą osób dorosłych lub samodzielnie według wzoru lub własnego planu, wykorzystując technologie tradycyjnego i nowoczesnego rzemiosła	samodzielnie tworzy produkt wykorzystując technologie tradycyjnego i nowoczesnego rzemiosła

Efektywne wykorzystanie naturalnych materiałów, dbać o otaczający nas świat

Oblicza koszty	z pomocą dorosłych oblicza szacunkowy koszt i ilość materiałów do wytworzenia produktu	z pomocą osób dorosłych lub samodzielnie oblicza szacunkowy koszt i ilość
----------------	--	---

		materiałów do wytworzenia produktu
Oszczędnie wykorzystuje materiały	stara się oszczędnie używać materiałów podczas wytwarzania produktów; z pomocą dorosłych przygotowuje resztki do recyklingu	oszczędnie korzysta z materiałów; sortuje odpady zgodnie z obowiązującymi przepisami

Praktyczne i kreatywne zastosowanie tradycyjnego i nowoczesnego rzemiosła

Organizuje własne życie	z pomocą dorosłych planuje działania i wykonuje je we własnym życiu	planuje i wykonuje działania we własnym życiu
Rozwiązuje praktyczne problemy w życiu codziennym	wykonuje praktyczne zadania w życiu codziennym; organizuje miejsce pracy z pomocą dorosłych	bezpiecznie korzysta z najprostszych urządzeń w domu; samodzielnie organizuje miejsce pracy zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami i celami
Przestrzega bezpieczeństwa podczas wytwarzania produktu	przestrzega zasad bezpiecznej pracy podczas korzystania z narzędzi i urządzeń	

V. Edukacja informatyczna

Wyszukiwanie, reprezentacja, transformacja, analiza, uogólnianie i systematyzacja danych, krytyczna ocena informacji rozwiązać problemy życiowe

Bada informacje otaczające świat	wyjaśnia percepcję informacji różnymi zmysłami na podstawie własnych obserwacji	wyjaśnia główne procesy informacyjne w bliskim otoczeniu (dom, szkoła, ulica) na podstawie własnych obserwacji
Znajduje, przesyła, konwertuje, analizuje i przechowuje różne rodzaje danych	rozdziela i rejestruje dane, analizuje i porządkuje proste sekwencje	wyszukuje informacje, przechowuje dane na nośnikach cyfrowych, konwertuje informacje z jednej formy do drugiej za pomocą dostarczonych szablonów, porównuje różne sposoby prezentacji informacji, analizuje i porządkuje sekwencje
Wybiera obiekty do tworzenia modeli	identyfikuje przedmioty, ich właściwości oraz wartość właściwości przy wsparciu nauczyciela; rozróżnia	klasyfikuje obiekty według ich właściwości, porównuje cechy modeli świata rzeczywistego i cyfrowego,

	modele i ich odpowiedniki w świecie rzeczywistym, tworzy proste modele	analizuje wpływ zdarzeń na właściwości, eksploruje obiekty za pomocą stworzonych modeli
Krytycznie ocenia informacje z różnych źródeł	rozdziela twierdzenia prawdziwe i fałszywe uzyskane z różnych źródeł	przyjmuje założenia co do wiarygodności informacji uzyskanych ze źródeł cyfrowych, rozdziela fakty i osady

Tworzenie produktów i programów informacyjnych dla skutecznego rozwiązywania problemów/problemów, twórcze wyrażanie siebie indywidualnie i we współpracy z urządzeniami cyfrowymi i bez nich

Opracowuje i wdraża algorytmy	tworzy plan działania, podaje przykłady powtarzania i wykonywania czynności na określonym zadaniu w codziennych czynnościach	opracowuje algorytmy (w szczególności do aktywności własnej lub grupowej) na kolejnych czynnościach, warunkach, powtórzeniach
Tworzy i debuguje projekty oprogramowania	tworzy prosty plan dokładnych i jednoznacznych instrukcji do działań wykonawców, identyfikuje w nim błędy, ocenia zgodność z oczekiwanym rezultatem	tworzy zgodnie z planem lub algorytmem proste programy i debuguje je; przewiduje i formułuje oczekiwany rezultat stworzonego programu
Opracowuje projekty modułowe	tworzy całość z proponowanych części, wyjaśnia, w jaki sposób wymiana poszczególnych części prowadzi do innej całości	rozkłada zadania na proste, które są wykonywane według indywidualnych instrukcji lub sekwencji instrukcji i odwrotnie (komponuje)
Opracowuje i tworzy produkty informacyjne z wykorzystaniem różnych typów danych	wykorzystuje gotowe i tworzy proste produkty informacyjne (tekst, obrazy, dźwięki) do odbierania, przekazywania informacji lub prezentowania własnych pomysłów, wyników	tworzy produkty informacyjne, łącząc tekst, obrazy, dźwięk itp. w celu przedstawienia pomysłów i/lub wyników
Współpracuje w zespole, aby stworzyć produkt informacyjny	samodzielnie i odpowiedzialnie wykonuje określone zadania; pracuje w zespole z innymi ludźmi, aby osiągnąć wspólny cel	zarządza swoimi działaniami i wyjaśnia swój wkład w ogólny wynik pracy zespołu, komentuje udane i nieudane kroki w procesie

Świadome korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz urządzenia cyfrowe do dostępu do informacji, komunikacji i współpraca jako twórca i/lub konsument, samodzielne opanowanie nowych

Korzysta z szerokiej gamy urządzeń cyfrowych	korzysta z urządzeń cyfrowych w domu, szkole, na ulicy i wyjaśnia ich przeznaczenie	wybiera środowisko cyfrowe, urządzenia, środki do rozwiązania życiowego problemu/problemu, wyjaśnia swój wybór
Organizuje własne środowisko informacyjne	organizuje własne miejsce pracy z pomocą dorosłych; rozpoznaje i opisuje proste problemy i awarie występujące w działaniu dostępnych urządzeń cyfrowych, szuka pomocy i wsparcia	konfiguruje odpowiednie środowisko oprogramowania pod własne potrzeby; identyfikuje, używając prawidłowej terminologii, awarie dostępnych urządzeń cyfrowych, eliminuje proste awarie
Komunikuje się, uczy i współpracuje w społecznościach internetowych	korzysta z urządzeń cyfrowych, technologii dostępu do informacji i komunikacji	współpracuje i komunikuje się w bezpiecznych społecznościach internetowych w celu dzielenia się pomysłami, dzielenia się zadaniami, wyszukiwania informacji i uczenia się

Świadomość konsekwencji korzystania z technologii informatycznych dla siebie, społeczeństwo, otaczający nas świat i zrównoważony rozwój, zgodność etyczne, międzykulturowe i prawne normy interakcji informacyjnej

Odpowiedzialne korzystanie z technologii informatycznych w życiu codziennym chroni siebie i swoją przestrzeń informacyjną	przestrzega zasad bezpiecznej pracy; chroni swoją przestrzeń informacyjną; opowiada o problemach dorosłym	odpowiedzialnie korzysta z technologii dla własnego bezpieczeństwa, reguluje swój czas pracy z urządzeniami cyfrowymi, omawia różne konsekwencje korzystania z technologii informacyjnej w szkole, na ulicy, w domu itp.
Przestrzega norm interakcji społecznych, międzykulturowych i interpersonalnych	uwzględnia możliwości techniczne urządzeń cyfrowych do komunikacji, w szczególności z osobami o	dobiera odpowiednie środki komunikacji z innymi osobami, w szczególności z osobami o szczególnych

	szczególnych potrzebach, szanuje prywatność komunikatów, toleruje różnice kulturowe, obyczajowe i różnice zdań	potrzebach bezpośrednio i przez Internet, ma świadomość odpowiedzialności za swoje działania w Internecie; poleca ciekawe i bezpieczne strony znajomym
Przestrzega zasad interakcji prawnej	odnotowuje autorstwo własnych prac; okazuje szacunek dla autorstwa innych osób	odwiedza tylko przydatne i bezpieczne strony; przestrzega zasad korzystania z utworów własnych i cudzych

VI. Edukacja społeczna i zdrowotna

Troska o zdrowie i bezpieczeństwo osobiste, reakcja do czynności zagrażających życiu, zdrowiu, dobre samopoczucie siebie i innych

Działa odpowiedzialnie	wykazuje zachowania, które zapobiegają lub ograniczają zagrożenia dla życia i zdrowia	demonstruje różnorodne praktyki behawioralne, które zapobiegają zagrożeniom dla życia i zdrowia lub zmniejszają je
Broni interesów własnych i innych	przeciwdziała naciskom, lekceważeniu i poniżaniu siebie i innych poprzez szukanie pomocy u dorosłych	przeciwdziała naciskom, lekceważeniu i poniżaniu siebie i innych, samodzielnie lub z pomocą dorosłych, w zależności od ryzyka
Zapewnia pomoc	rozdziela, do kogo i jak zwrócić się o pomoc; opisuje przykłady takich działań	określa potrzebę pomocy sobie i innym, ocenia możliwości jej udzielenia
Zachowuje się etycznie	rozpoznaje i naśladuje zdrowe zachowania etyczne (uczciwość, sprawiedliwość, uczciwość, odpowiedzialność, odwaga, oddanie)	zachowuje się etycznie, demonstrując uczciwość, uczciwość, uczciwość, odpowiedzialność itp.

Identyfikacja alternatyw, prognozowanie konsekwencji, przyjęcie rozwiązania na rzecz zdrowia, dobrego samopoczucia, bezpieczeństwa osobistego i bezpieczeństwa innych

Rozpoznaje niebezpieczne sytuacje	rozpoznaje i opisuje zagrożenia w domu, szkole i otaczającym świecie	wyjaśnia, co robić w niebezpiecznych sytuacjach w domu, w szkole i na całym świecie
Przewiduje konsekwencje	wyjaśnia, że każde działanie (decyzja) ma konsekwencje	przewiduje możliwe konsekwencje swoich

		działań (decyzji) dla siebie i innych
Podjmuje decyzje	decyduje, jak postępować w codziennych sytuacjach bez narażania życia i zdrowia	decyduje jak postępować w codziennych sytuacjach na rzecz zdrowia, bezpieczeństwa i dobrego samopoczucia
Zachowuje się bezpiecznie	wyjaśnia, od czego zależy bezpieczeństwo w domu, szkole i na świecie	zachowuje się bezpiecznie wobec siebie i innych w domu, w szkole, na ulicy, w miejscach publicznych

Rozsądny wybór na rzecz zdrowego stylu życia, analiza i ocena konsekwencji i zagrożeń

Rozważa alternatywy dla własnych działań i decyzji	identyfikuje zdrowe i złe nawyki	rozważa alternatywne rozwiązania dla przestrzegania zdrowych lub złych nawyków
Akceptuje zmiany własnego organizmu	zauważa zmiany we własnym ciele i je akceptuje	obserwuje zmiany w swoim ciele w zależności od kondycji fizycznej, nastroju, rodzaju aktywności, stylu życia; wyjaśnia i akceptuje je
Analizuje wpływ zachowania na zdrowie	określa pozytywny i negatywny wpływ na wybór zdrowych i bezpiecznych zachowań	analizuje pozytywny i negatywny wpływ na wybór zdrowych i bezpiecznych zachowań
Dokonuje wyborów i cieszy się	rozpoznaje to, co przynosi przyjemność i korzyść	wybiera czynności, które przynoszą przyjemność i korzyści

Przedsiębiorczość i etyczne zachowanie dla poprawy zdrowia, bezpieczeństwa i samopoczucia

Uczy się uczyć bez szkody dla zdrowia	organizuje własne szkolenia zgodnie ze swoimi potrzebami i zalecanymi warunkami	planuje i organizuje własny trening na przemian z odpoczynkiem
Wyszukuje i sprawdza informacje	rozpoznaje znaki, symbole i ostrzeżenia o możliwym niebezpieczeństwie	próbuję krytycznie oceniać informacje o towarach i usługach
Działa skutecznie i niezależnie	wyjaśnia potrzeby własne i innych; określa od kogo i od czego zależy zaspokojenie potrzeb	rozdzieli konieczne i nadmierne potrzeby własne i innych; wyznacza cele krótkoterminowe i planuje

		konkretne działania w celu zaspokojenia własnych potrzeb
Komunikuje się konstruktywnie	uważnie słucha, pyta o potrzeby innych i mówi w sposób, który nie obraża innych	dostrzega krytyczne informacje o sobie i reaguje na nie etycznie
Wykrywa kulturę konsumpcji	dostrzega znaczenie umiaru w konsumpcji usług i produktów	stara się oszczędnie korzystać z zasobów
Planowanie na przyszłość	wyjaśnia znaczenie nauki szkolnej dla życia i dobrego samopoczucia; planuje swój dzień (studia i weekend)	przedstawia swój cel i opowiada o tym, jak go osiągnąć; wyjaśnia, w jaki sposób własny sukces i dobre samopoczucie zależą od nastawienia do nauki
Współpracuje, aby osiągnąć wyniki	pełni różne role w grupie, wyjaśnia wartość wspólnej pracy	zgadza się na rolę, która jest w stanie wykonać najlepiej; wspólnie z innymi osobami określa cel wspólnej pracy, stara się go osiągnąć

VII. Edukacja obywatelska i historyczna

Ustanawianie powiązań między wydarzeniami, działaniami ludzi i tym wyniki w czasie, wyjaśniające znaczenie zabytków dla siebie i innych obywateli Ukrainy daty (wydarzenia)

Zorientowany w czasie historycznym	ustala kolejność zdarzeń (przed / po, przed / po, długie / ostatnie); wyjaśnia, jak i dlaczego ludzie określają czas	określa kolejność wydarzeń; koreluje jednostki czasu
Ujawnia czas trwania i zmienność wydarzeń w czasie	opisuje kolejność etapów rozwoju człowieka; próbuje wyjaśnić, jak wydarzenia są ze sobą powiązane	ustala liczbę pokoleń w swojej rodzinie, ujawnia związki między generacjami obecnymi i poprzednimi
Wykrywa i przewiduje zmiany społeczne (historyczne)	wyróżnia teraźniejszość, przeszłość i przyszłość (było - jest - będzie)	podaje przykłady dziedzictwa kulturowego i historycznego Ukrainy; podkreśla ważne wydarzenia dla obywateli Ukrainy, wyjaśnia, jak wpływają one na życie

Orientacja w znajomym środowisku społecznym, dołączanie do niego rozwoju, wyjaśniając wpływ natury i działalności człowieka na nią

Zorientowany na środowisko społeczne	jest zorientowany w środowisku bliskim miejsca zamieszkania i opanowany przez ludzi	rozpoznaje znane obiekty środowiska społecznego, planuje spacer/wycieczkę/wycieczkę do obiektów dziedzictwa kulturowego ziemi ojczystej Ukrainy
Identyfikuje relacje między środowiskiem naturalnym i społecznym	pokazuje, jak natura daje ludziom środki do życia; opisuje zmiany, które obserwuje w znanej mu przestrzeni związanej z działalnością człowieka	wyjaśnia wartość przyrody dla życia i rolę działalności człowieka w rozwoju świata
Tworzy wraz z innymi osobami przestrzeń publiczną	bada obiekty publiczne w Twojej okolicy; przestrzega zasad postępowania podczas zabaw, spacerów i odpoczynku	rozdziela obiekty użyteczności publicznej i własne; przeciwdziała (z udziałem osób dorosłych) naruszeniom zasad postępowania w miejscach publicznych

Praca z różnymi źródłami społecznymi i historycznymi informacje, analiza zawartości źródeł, ich krytyczna ocena

Wybiera źródła informacji historycznych i istotnych społecznie	wyjaśnia, gdzie może znaleźć potrzebne informacje; ujawnia główną treść źródła informacji; pyta starszych ludzi o przeszłość	znajduje niezbędne informacje o przeszłości i teraźniejszości; dobiera źródło informacji według potrzeb i zainteresowań
Analizuje informacje społeczne (historyczne)	pyta, co cię interesuje; znajduje odpowiedzi na pytania; podświetla informacje o znanej osobie/wydarzeniu w źródle	podkreśla poszczególne wydarzenia, postacie, koncepcje w tekście; formułuje jasne pytania dotyczące ludzi, przeszłych lub obecnych wydarzeń
Ocenia wiarygodność informacji społecznych (historycznych)	rozdziela wydarzenia baśniowe od wydarzeń z przeszłości; zakłada prawdziwość informacji	identyfikuje fakty budzące wątpliwości; znajduje informacje, które obalają lub potwierdzają wątpliwości; wyjaśnia możliwe konsekwencje rozpowszechniania fałszywych informacji

Generalizacja informacji z różnych źródeł, opowieść o przeszłości i teraźniejszości

Systematyzuje i podsumowuje informacje społeczne (historyczne)	rozpoznaje niezrozumiałe słowa i przy pomocy dorosłych ustala ich znaczenie; wymyśla tytuł pracy, który odzwierciedla jego treść	zbiera informacje na interesujący temat; identyfikuje ważne i mniej ważne informacje i uzasadnia je; porównuje zdarzenia, działania osób
Opowiada o przeszłości i teraźniejszości	opowiada o sobie, swojej rodzinie i innych	wyraża na różne sposoby ideę słynnych wydarzeń historycznych, zabytków kultury, znanych osób

Przedstawianie uzasadnionych sądów dotyczących znanych faktów historycznych i postaci historycznych, a także wydarzeń z życia publicznego

Formułuje i przedstawia sądy, dobierając argumenty	wyraża swoje preferencje; identyfikuje frazy i / lub działania, które zrobiły wrażenie; bierze pod uwagę wpływ ich słów i/lub działań na opinie innych	formułuje własną opinię o akcie, wydarzeniu, zabytku kultury; wybiera proste dowody; trzyma się sekwencji wypowiedzi
--	--	--

Świadomość poczucia własnej wartości z uwzględnieniem własne prawa i wolności, poszanowanie praw i godności innych osób, sprzeciw dyskryminacja i nierówne traktowanie jednostki

Formuje się jako osoba, potwierdza swoją godność	opisuje siebie, swój charakter, hobby, co wyróżnia go spośród innych ludzi	określa jego cechy charakteru, cechy moralne; opowiada o swoich marzeniach i wyjaśnia sposoby ich realizacji
Chroni prawa człowieka	wyjaśnia swoje obowiązki w rodzinie, szkole; przestrzega zasad postępowania, które wykazują szacunek dla innych; szuka pomocy u starszych na wypadek, gdyby był maltretowany	wykrywa i potępia niegodne zachowanie; rozpoznaje przypadki łamania praw dziecka; wyjaśnia, do kogo się zwrócić, obrażając i/lub upokarzając go lub innych, postępuje odpowiednio w takich sytuacjach
Przeciwdziała i zapobiega dyskryminacji i nierówności	rozpoznaje działania i słowa, które mogą wspierać lub obrazić; szanuje	komunikuje się z uwzględnieniem cech innych osób; wyjaśnia, dlaczego należy postępować uczciwie

	różnorodność, traktuje innych uczciwie	
--	--	--

Samoświadomość jako obywatela Ukrainy, analiza kulturowe i historyczne podstawy własnej tożsamości, uznanie wartości różnorodności kulturowej

Świadomy bycia częścią społeczności	zbiera informacje i opowiada o swojej rodzinie, kolegach z klasy, Ukrainie; wyjaśnia, co to znaczy być członkiem rodziny, społeczności, klasy; łączy tradycje rodzinne i narodowe, tłumaczy ich znaczenie dla siebie	bada jego pochodzenie, rodowód, określa jego rolę w szkole, społeczności, państwie; bada jakie tradycje i święta są szanowane w rodzinie, rodzinach przyjaciół i kolegów z klasy, szanuje te tradycje i święta
Współpracuje z innymi	wyjaśnia znaczenie współpracy w grupie; wspólnie z innymi osobami ustala kolejność zadań; pełni różne role w grupie	określa cel wspólnej pracy; planuje kolejność działań grupy w celu wykonania zadania; zgadza się na rolę, którą jest w stanie najlepiej pełnić

Przestrzeganie zasad obywatelstwa demokratycznego, aktywne uczestnictwo w życiu społeczności szkolnej, lokalnej i państwowej

Dokonyuje odpowiedzialnego wyboru	zgadza się z kolegami z klasy co do dobrych zasad interakcji, przestrzega zawartych porozumień, wyjaśnia, dlaczego jest to ważne	ustala wspólnie z kolegami z klasy i stosuje zasady i procedury rozwiązywania problemów związanych z życiem klasowym; wyjaśnia, w jaki sposób własne wybory i działania mogą wpływać na innych
Uczestniczy w rozwiązywaniu problemów społeczności	opowiada o swoich sukcesach, sukcesach klasy, swojej rodzinie; opowiada o swoich problemach, wybiera opcje ich rozwiązania; łączy pozytywne sprawy w rodzinie, klasie, szkole	opowiada o swoich osiągnięciach, osiągnięciach klasy, rodziny, szkoły, społeczności; analizuje problemy klasy, szkoły, społeczności i proponuje ich rozwiązania; wyjaśnia czynniki, które pomogły osiągnąć sukces lub doprowadziły do problemu; łączy się w sprawy

		przydatne dla klasy, szkoły, społeczności
Rozumie życie społeczno-polityczne	mówi o Ukrainie jako ojczyźnie, rozpoznaje państwowe symbole Ukrainy, traktuje je z szacunkiem	wyjaśnia, co to znaczy być obywatelem Ukrainy i jak Ukraina jest połączona z Europą

VIII. Edukacja plastyczna

Myślenie artystyczne, asocjacyjne w procesie działania artystyczne i twórcze poprzez sztukę, sztuki muzyczne i inne

Tworzy na różne sposoby i metody	tworzy znane środki i metody artystyczne	dobiera narzędzia i metody tworzenia wizerunku artystycznego
Improwizacje	eksperymenty z wykorzystaniem znanych technik działań artystycznych i twórczych, dźwięków, rytmów, ruchów, linii, kolorów, kształtów, materiałów itp. do tworzenia obrazów artystycznych	eksperymenty z wykorzystaniem znanych technik działań artystycznych i twórczych, dźwięków, rytmów, ruchów, linii, kolorów, kształtów, materiałów itp., łączenie elementów w celu ucieleśnienia idei w obrazie artystycznym
Estetycznie zmienia otaczający świat	obserwuje otaczający świat, wychwytuje z pomocą nauczyciela ciekawe zjawiska jako pomysły na kreatywność; pomaga udekorować miejsce, w którym studiuje i mieszka	obserwuje otaczający świat, na różne sposoby ujmuje interesujące zjawiska; wykorzystuje je w działaniach twórczych; proponuje pomysły na udekorowanie miejsca, w którym studiuje, mieszka; realizuje je samodzielnie lub z pomocą innych

Znajomość sztuki, interpretacja obrazów artystycznych, przeżywanie przeżyć emocjonalnych, walory sztuki

Analizuje, interpretuje, ocenia sztukę	postrzega dzieła różnych rodzajów sztuki i w różny sposób wykazuje do nich stosunek emocjonalny i wartościowy (słowa, ruchy, mimika, linie, kolory itp.)	postrzega dzieła różnych rodzajów sztuki i w różny sposób wykazuje do nich stosunek emocjonalny i wartościowy; skupia się na szczegółach; wyjaśnia, co lubi w pracy, a czego nie,
--	--	---

		określa znane środki artystycznego wyrazu
Uczy się języka sztuki	rozdziela rodzaje sztuki (muzyczne, piękne, teatralne, choreograficzne itp.) i rozpoznaje ich nieodłączne środki wyrazu	rozdziela elementy języka artystycznego charakterystyczne dla różnych rodzajów sztuki (muzycznej, finezyjnej, teatralnej, choreograficznej itp.)

Samopoznanie poprzez działania artystyczne i twórcze oraz sztukę

Ocenia własną pracę	ocenia własną kreatywność według określonych kryteriów; wyjaśnia, jak udało mu się zrealizować swój plan	ocenia własną kreatywność według określonych kryteriów; określa z pomocą nauczyciela działania niezbędne do samodoskonalenia; broni swojego prawa do wyrażania siebie
Prezentuje własne osiągnięcia	przedstawia stworzone obrazy artystyczne w zrozumiały sposób, wyjaśniając powstałe	prezentuje stworzone obrazy artystyczne, wyjaśnia swój plan, broni swojego zdania
Współdziała z innymi poprzez sztukę	uczestniczy w zbiorowej działalności twórczej, przestrzega zasad twórczej współpracy; dzieli się z innymi wrażeniami z percepcji sztuki i działalności twórczej	uczestniczy w zbiorowych projektach twórczych, pełni różne działania/role w procesie twórczym; omawia z innymi wrażenia z percepcji sztuki i działalności twórczej, szanując wybory innych
Reguluje stan emocjonalny za pomocą sztuki	identyfikuje wśród dzieł i rodzajów działań artystycznych i twórczych te, które lubisz; dzieli się emocjami z percepcji dzieł sztuki; tworzy dla własnej przyjemności	rozpoznaje własne emocje z percepcji dzieł sztuki, dobiera dzieła i rodzaje działań artystycznych i twórczych zgodnie z ich nastrojem; wyjaśnia, co lubi we własnej pracy

IX. Wychowanie fizyczne

Aktywność fizyczna, kultura fizyczna i sport; demonstracja umiejętności motorycznych, wykorzystanie je w różnych sytuacjach życiowych

Wykonuje istotne czynności motoryczne	wykonuje ćwiczenia ruchowe (chodzenie,	wykonuje ćwiczenia ruchowe (chodzenie,
---------------------------------------	--	--

	bieganie, skakanie, wspinanie się, pływanie, ślizganie), wykonuje ćwiczenia z przedmiotami i bez (jeśli dotyczy)	bieganie, skakanie, wspinanie się, pływanie, ślizganie) z przedmiotami i bez, ocenia wykonywanie czynności ruchowych własnych oraz wykonywanie ćwiczeń przez inne osoby (z zachowaniem odpowiednich warunków)
Symuluje aktywność ruchową	rozpoznaje, dobiera i wykonuje ćwiczenia do porannej gimnastyki; rozróżnia, selekcjonuje i wykonuje ćwiczenia fizyczne z różnych dyscyplin sportowych dla rozwoju cech fizycznych	rozpoznaje, dobiera i wykonuje ćwiczenia fizyczne do porannej gimnastyki, minuty i przerwy wychowania fizycznego; dobiera odpowiedni sprzęt do każdej dyscypliny sportu, rozróżnia i wykonuje ćwiczenia w różnych dyscyplinach dla rozwoju walorów fizycznych
Wykonuje ćwiczenia fizyczne podczas gier i zawodów	wykonuje czynności ruchowe podczas zabaw ruchowych pod okiem nauczyciela	wykonuje czynności ruchowe w zabawach ruchowych w czasie zajęć szkolnych i rekreacyjnych

Wybór ćwiczeń fizycznych, aby podnieść poziom sprawności fizycznej

Kontroluje jego kondycję fizyczną	monitoruje ich samopoczucie przy wsparciu dorosłych w ogólnokształcących szkołach średnich i nie tylko	posiada elementy samokontroli w procesie wykonywania ćwiczeń fizycznych
Analizuje i ocenia wpływ aktywności fizycznej na zdrowie	wyjaśnia znaczenie ćwiczeń dla zdrowia człowieka	analizuje wpływ pozytywnych i negatywnych czynników na zdrowie człowieka; ocenia jego samopoczucie poprzez tętno i częstość oddechów
Dobiera ćwiczenia fizyczne w celu rozwijania cech fizycznych i poprawy zdrowia	dobiera z pomocą nauczyciela i wykonuje ćwiczenia/gry i elementy różnych dyscyplin sportowych dla rozwoju walorów fizycznych	reguluje intensywność obciążenia (prędkość, czas trwania, kolejność ćwiczeń fizycznych) zgodnie z określonymi zadaniami

Przestrzeganie zasad bezpiecznej i fair play, umiejętność walki, wygrywać i przegrywać;
 świadomość znaczenia fizyczności ćwiczenia dla zdrowia, przyjemności, hartowania
 charakteru, wyrażanie siebie i interakcje społeczne

Pełni różne role społeczne	pełni różne role podczas zabaw ruchowych, rozrywkowych, rytuałów i innych form aktywności ruchowej	skutecznie współdziała z rówieśnikami, aby osiągnąć wspólne cele zespołowe podczas czynności ruchowych
Przestrzega bezpiecznego zachowania	przestrzega zasad bezpieczeństwa osobiście i podczas wspólnych zajęć z przyjaciółmi	przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas aktywności fizycznej w placówce liceum ogólnokształcącego i poza nim, wyjaśnia znaczenie tych zasad i ich konsekwencje
Przestrzega norm etycznych w działalności ruchowej	przestrzega zasad fair play podczas aktywności fizycznej; nie zmartwiony porażką	przestrzega zasad fair play podczas aktywności fizycznej; dąży do zwycięstwa, nie denerwuje się porażką i postrzega ją z godnością

Załącznik 2 do standardów

Podstawowy program nauczania początkowego

Podstawy programowe kształcenia podstawowego dla placówek kształcenia ogólnego gimnazjum z ukraińskim językiem nauczania

Nazwa kierunku edukacyjnego/nazwa przedmiotu	Liczba godzin w roku				
	1 klasa	2 klasa	3 klasa	4 klasa	razem
Obowiązkowe					
Językoznawcze i literackie, w tym:	315	315	315	315	1260
Język ukraiński i literatura	245	245	245	245	
Nauka języków obcych	70	70	70	70	
Matematyka	140	140	140	140	560
Przyroda	140	175	210	210	735
Edukacja społeczna i zdrowotna					
Edukacja wiedza o społeczeństwie i historia					
Technika					
Informatyka					
Sztuka	70	70	70	70	280
Wychowanie fizyczne*	105	105	105	105	420
Dodatkowe					
Dodatkowe godziny nauki przedmiotów szkolnych, zajęcia fakultatywne, prowadzenie indywidualnych konsultacji i zajęć grupowych.	35	70	70	70	245
Ogólna liczba godzin dydaktycznych finansowanych z budżetu (z wyłączeniem podziału na grupy).	805	875	910	910	3500
Maksymalne dopuszczalne tygodniowe / roczne obciążenie dydaktyczne ucznia.	20/700	22/770	23/805	23/805	88/3080

Podstawowy program kształcenia podstawowego dla placówek kształcenia ogólnego z nauczaniem języka odpowiedniego dla rdzennej ludności lub mniejszości narodowej

Nazwa kierunku edukacyjnego/nazwa przedmiotu	Liczba godzin w roku				
	1 klasa	2 klasa	3 klasa	4 klasa	razem
Obowiązkowe					
Językoznawcze i literackie, w tym:	385	385	385	385	1540
Język ukraiński i literatura	175	175	210	210	
język i literatura odpowiedni ludności miejscowej lub mniejszości narodowej oraz nauka języków obcych **	210	210	175	175	
Matematyka	140	140	140	140	560
Przyroda	105	175	175	175	630
Edukacja społeczna i zdrowotna					
Edukacja obywatelska i historyczna					
Technika					
Informatyka					
Sztuka	70	70	70	70	280
Wychowanie fizyczne*	105	105	105	105	420
Dodatkowe					
Dodatkowe godziny nauki przedmiotów szkolnych, zajęcia fakultatywne, prowadzenie indywidualnych konsultacji i zajęć grupowych			35	35	70
Ogólna liczba godzin dydaktycznych finansowanych z budżetu (z wyłączeniem podziału na grupy)	805	875	910	910	3500
Maksymalne dopuszczalne tygodniowe / roczne obciążenie dydaktyczne ucznia	20/700	22/770	23/805	23/805	88/3080

Podstawowy program kształcenia podstawowego dla specjalnych placówek (klas) kształcenia
ogólnego z językiem ukraińskim

Kształcenie dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Nazwa kierunku edukacyjnego/nazwa przedmiotu	Liczba godzin w roku				
	1 klasa	2 klasa	3 klasa	4 klasa	razem
Obowiązkowe					
Język ukraiński i literatura, w tym:	315	315	315	315	1260
Język ukraiński i literatura	245	245	245	245	
Nauka języków obcych ***	70	70	70	70	
Matematyka	140	140	140	140	560
Przyroda	140	175	175	175	665
Edukacja społeczna i zdrowotna					
Edukacja obywatelska i historyczna					
Technika					
Informatyka					
Sztuka	70	70	70	70	280
Wychowanie fizyczne*	105	105	105	105	420
Praca korekcyjno-rozwojowa:					
dla dzieci niesłyszących	560	560	560	560	2240
dla dzieci z niedosłuchem	630	630	630	630	2520
dla dzieci z wadami wzroku	420	455	455	455	1785
dla dzieci niepełnosprawnych, z upośledzeniem układu mięśniowo-szkieletowego	315	315	315	315	1260
dla dzieci z ciężkimi zaburzeniami mowy	420	420	420	420	1680
dla dzieci z upośledzeniem umysłowym	350	350	350	350	1400
dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną	280	280	280	280	1120
Dodatkowe					
Dodatkowe godziny nauki przedmiotów szkolnych, zajęcia fakultatywne, prowadzenie indywidualnych konsultacji i zajęć grupowych	35	35	70	70	210
Maksymalne dopuszczalne tygodniowe / roczne obciążenie dydaktyczne ucznia	20/700	21/735	22/770	22/770	85/2975

Podstawowy program kształcenia podstawowego dla specjalnych placówek (klas) kształcenia
ogólnego z nauczaniem języka odpowiedniego dla rdzennej ludności
lub mniejszości narodowej

Nazwa kierunku edukacyjnego/nazwa przedmiotu	Liczba godzin w roku				
	1 klasa	2 klasa	3 klasa	4 klasa	razem
Obowiązkowe					
Język ukraiński i literatura, w tym:	350	350	350	350	1400
Język ukraiński i literatura	140	175	210	210	
język i literatura odpowiedni ludności miejscowej lub mniejszości narodowej oraz nauka języków obcych ****	210	175	140	140	
Matematyka	140	140	140	140	560
Przyroda	140	175	175	175	665
Edukacja społeczna i zdrowotna					
Edukacja obywatelska i historyczna					
Technika					
Informatyka					
Sztuka	70	70	70	70	280
Wychowanie fizyczne*	105	105	105	105	420
Praca korekcyjno-rozwojowa:					
dla dzieci niesłyszących	560	560	560	560	2240
dla dzieci z niedosłuchem	630	630	630	630	2520
dla dzieci z wadami wzroku	420	455	455	455	1785
dla dzieci niepełnosprawnych, z upośledzeniem układu mięśniowo-szkieletowego	315	315	315	315	1260
dla dzieci z ciężkimi zaburzeniami mowy	420	420	420	420	1680
dla dzieci z upośledzeniem umysłowym	350	350	350	350	1400
dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną	280	280	280	280	1120
Dodatkowe					
Dodatkowe godziny nauki przedmiotów szkolnych, zajęcia fakultatywne, prowadzenie indywidualnych konsultacji i zajęć grupowych			35	35	70
Maksymalne dopuszczalne tygodniowe / roczne obciążenie dydaktyczne ucznia	20/700	21/735	22/770	22/770	85/2975

* Godziny przewidziane na wychowanie fizyczne nie są brane pod uwagę przy ustalaniu maksymalnego dopuszczalnego tygodniowego/rocznego obciążenia ucznia.

** Programy edukacyjne placówek ogólnokształcących szkół średnich z nauczaniem w języku odpowiednich ludności rdzennej lub mniejszości narodowej w oczekiwanych wynikach nauki języka ukraińskiego uwzględniają przygotowanie językowe uczniów i pokrewieństwo ich języków ojczystych i państwowych.

*** Nie zapewnia się nauki języków obcych dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. Godziny są dzielone między inne **oddziały/przedmioty** według wyboru nauczyciela.

**** Programy edukacyjne placówek ogólnokształcących szkół średnich z nauczaniem w języku odpowiednich rdzennych mieszkańców lub mniejszości narodowych w oczekiwanych wynikach nauki języka ukraińskiego uwzględniają przygotowanie językowe uczniów i pokrewieństwo ich języków ojczystych i państwowych. Nie zapewnia się nauki języków obcych dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. Godziny są dzielone między inne **oddziały/przedmioty** według wyboru nauczyciela.